

Mintha valami aranykorból

■ Merklin Tímea

Iletlenség firtatni egy hölgy életkorát, sőt a ráutaló megjegyzések is bárdolatlanúságnak számítanak – Várnai Vali különben is kortalan (angyalszerű) jelenség –, nem lehet azonban eltekinteni attól a tényről, hogy fél évszázada fest; alapító tagja volt a Vasi Műhelynek. A Savaria Tourist Galériában megrendezett kiállításához Markó Péter, a Vas Megyei Közgyűlés elnöke mondott bevezetőt szerdán. – Azt becsülöm Várnai Vali-ban, hogy csendben van, úgy mond „a háttérből festi” kicsit szürrealis képeit. Nagyon szerethető, kedves, belső világ az övé, mintha valami aranykort akarna visszaadni egy évszázad távolából. Nem értem persze, hogy miért látszik a száz évvel ezelőtti világ olyan békésnek,

hiszen akik akkor éltek, nagyon pesszimisták voltak a valóságban. Talán az álomszerűség lehet a magyarázat, vagy az, hogy ezek a képek arra emlékeztetnek minket, ahogy egy gyermek lelkében, szeme előtt kialakulnak bizonyos terek,

helyzetek. Jellegzetesek a tárgyak, amik körülvesznek minket egy ilyen „valis” lakásban, vagy általa (és talán általunk is) látott néhai udvarokon. Franciás elegancia, visszafogottság, meditációra való hajlam jellemzi a művésznőt –

Újdonság a képek között a női portrék megjelenése, amelyek érdekessége, hogy nincs „földi másuk”, Várnai Vali sosem dolgozott modellek alapján. Ezek a hölgyek a fantázia szülőitől, tehát senkire sem hasonlítanak. Valószínűbb alapja

Várnai Vali kiállítás a Savaria Tourist Galériában látható; új témái: a fantázia-világ szülőitől a női portrék, és megjelenik a képeken egy rózsaszínruhás kislány...
Fotó: Szendi Péter

mondta az elnök a közönségnek a megnyitón, majd Várnai Valihoz fordult: – Becsülöm benned, hogy a művészetteddel bátran vállald ezt a klasszikus, csendes, meghitt utat. Szép, szerény hangod azokat szólítja meg, akik mélyreható emberségre vágyanak. Várnai Vali kiállításán – amelyet régóta várt a galéria – 2002 óta festett képek láthatók. Az utóbbi három év munkái ugyanazt a világot ábrázolják, mint az életmű addigi része, ám szembetűnő, lényeges változás: sokkal világosabbak, derűsebbek az újak. Még a temetőt ábrázoló kép hangulata sem gyászos, sőt napfényes érzések tiszta felismerését tükrözi: az elbocsátó, elengedő szeretétét.

van egy másik új témának, ami nem más, mint az anya-gyermek kapcsolat. Egész pontosan egy rózsaszínruhás kislány tűnik fel több képen az idő végtelenségéből, talán a múltból, talán a jövőből, erős érzelmi töltettel: „Anyá, nézd, itt vagyok, ragyogok! Ez vagyok én!” A legsugárzóbb a „Virágzó réten” című, amit pár nappal ezelőtt éjjel festett egy régi képzet alapján. Viola László, aki a kiállítás képeit a falakon elhelyezte, azt mondta, lehetne a címe egyszerűen csak az, hogy „Vers”. (És akkor nem is kellene tudni, hogy van Vali gyerekkorából egy bizonyos szoknyácskás fotó, csak olyan lenne, mint egy életet meghatározó költemény.)

Helyben kell megmozdulni

■ Merklin Tímea

Várnai Vali kiállítása a Savaria Tourist Galériában a 180. tárlat. Am a jubileumon még egy fontos esemény is történt: háromoldalú megállapodás kötött a Vas megyei önkormányzat, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének (MAOE) vasi szervezete és a galéria között, melynek értelmében évi hat kiállítás erejéig a MAOE-sok határozzák meg

gok újraavasztották őt; Tóth Péter iparművész helyett Buderka Sándor ötvösművész lesz az országos választmány tagja, így „egyenlő arányban” képviselhetnek a vasiak, hiszen a szervezet a képző- és iparművészek együttműködésén alapul.

A megyében körülbelül nyolcvan alkotó él, ebből hatvan a MAOE tagja. Tizenötven jöttek el a képtárban tartott gyűlésre, ahol Miticzky Gábor, a MAOE vezetőségi tagja tartott beszámolót, hangsúlyozva, hogy az egyesület köztestületté kell hogy

Ma Magyarországon ki számít művésznek?

az itteni koncepciót, és ezt az önkormányzat támogatja. – Mindez Kamper Lászlónak köszönhető, aki a MAOE helyi csoportja nevében addig nem hagyott minket békén, amíg ez a megoldás végül meg nem született – mondta Markó Péter, a megyei közgyűlés elnöke a szerződés aláírása előtt.

A helyi művészek kiállításainak szervezetségét előmozdító kezdeményezés nem példa nélkül való; hasonló kezdeményezés a „Bercsényi-aula” lehetősége, vagyis az, hogy a Bercsényi Miklós Általános Iskola is kiállítóhelyként működik, otthont ad különböző kiállításoknak, így a MAOE vasi csoportja bemutatkozásának is teret adott, a továbbiakban pedig egyéni kiállításokat is fogad.

Kamper László három éve tevékenykedik a MAOE területi képviselőjeként; a kiállítás megnyitót megelőző képtárban tartott tisztújító gyűlésen a ta-

valjon – tisztázandó jogi és vagyoni helyzetét. Mint elmondta, azt is sürgősen tisztázni kell, hogy ki számít Magyarországon „művész”-nek, illetve ki jogosult az ezzel járó kedvezményekkel. – A világ úgy kavardott fel – mondta –, hogy a művészek a társadalom aljára kerültek; összeomlott az állami mecénatúra, a presztízsokból létrehozott vállalati mecénatúra. Ha valaki igényes ajánlást akart venni, korábban bement a képcsarnokba, vett egy festményt vagy egy grafikát. Ma már ez sincs. Az APEH számára nem létező, az intézmény szótárában nem szerepel, hogy „művész”, a tevékenységünkről írottak maximuma az, hogy „szerzői jogi védelem alatt áll”.

Kamper László úgy fogalmazott: „A múltot merengni mit ér”; itt helyben kell megpróbálni kimozdítani a dolgokat a holtpontról.

Íme, egy modern misztikus

Május 30-áig tart nyitva a sárvári Nádasy Ferenc Múzeumban Simon János festőművész kiállítása a sárvári művészeket bemutató sorozatban. Üzenetértékkel bír maga az a tény is, hogy egy múzeum ad helyet a képeknek, hiszen – ahogy Dabóczi Dénes művészettörténész, a múzeum igazgatója írta – Simon János alkotásai „érzékeny képet nyújtanak letűnt kultúrákról, ma is létező

Belső tájképek, emlékmorzsákból

művészeti emlékekről a korhangulat felidézésével”. Mindez egyébként abban az elegáns, szép kivitelezésű Simon János-katalógusban olvasható, amely frissen jelent meg, mások mellett a sárvári önkormányzat támogatásával. A katalógus keretmetszetét adja a művész tevékenységének: a benne látható

reprodukciók közül a legkorábbiak 1986-ból (mint *A homokbánya zárványa* vagy a *Bulgár emlék*), a legújabbak 2004–2005-ből valók (mint a *Szikkás öböl* vagy az *Ibériai impreszió*).

Dabóczi Dénes az imént idézett gondolatot azzal folytatja, hogy a letűnt kultúrák hangulatát megragadó képeken (mint a *Bábel*, *Perzsia*, *Feltárt emlékek*, *Görögországi emlékek*, *Spanyol táj*) is fontos szerepet kapnak a

színek, aztán kimondja, hogy: „Simon János igazi kolorista. Előbb említett művein a meleg színek dominálnak, a sárga, vörös, és ezek árnyalatai, a narancs, vörösnarancs. (...) Több művén előfordulnak jelek és jelképek: pontok, cseppformák, négyzetek, háromszögek, körök hullámvonalak (...), melyek hol lebegnek a kép terében, hol horizontálisan kettémetszik, hol fő motívumaivá lépnek elő”.

A sárvári tárlatot dr. Kostyál László művészettörténész ajánlotta a közönség figyelmébe. „A katolikus egyházfió temetésének napján az ember egyébként is hajlamos arra, hogy elgondolkodjon az ember lényegi kérdéseiről; hajlamos arra, hogy megpróbáljon abba a szférába átlépni, amely nem a mindennapi megtapasztalások nehezen megragadható világa – de amelynek a létét az ember a történelem során felismerte és elismerte”, mondta a művészettörténész, hozzátéve, hogy ez a bizonyos szféra az emberlét egyik legfontosabb jellemzője. Akkor is, ha ezt a világot „nem látjuk, nem ismerjük pontosan a törvényszerűségeit”. De az ember ráérezhet bizonyos dolgokra, kapcsolatba kerülhet ennek a világnak a szereplőivel: „vérmérsékletének, szocializációjának megfelelően”.

Simon János művészete éppen ebbe a mindennapi tapasztalaton túli világba vezetheti el a befogadót. „Az én számomra Simon János festészetének két

alapvető fogalma a misztikus és az archaikus”, mondta Kostyál László: „Misztikus azért, mert képein, képi helyszínein azokat a tartalmakat, pillanatokat, hangulatokat kutatja, amikor átléphet egy tapasztalaton túli, belső, isteni világba. És archaikus azért, mert ugyanebben a szférában keresi korábban élt generá-

ciók itt hagyott bölcsességét, jeleit, lenyomatait, örökségét.” A művészettörténész felidézte azt a néhány évvel ezelőtti „igen meleg nyári napot”, amikor egy művésztelepen Simon Jánossal megismerkedett: „Az első gondolatom az volt, hogy íme, egy modern misztikus; nem olyan értelemben talán, ahogy ezt ka-

tolikus körökben használják, de mégis misztikus festő, aki emóciókból, emlékmorzsákból, belső mozaikokból összerakott tájképein az isteni szférát keresi.” Május végéig tehát a Nádasy Ferenc Múzeumban a látogatóval is megeshet ez a találkozás.